

Political culture of monks in Maha Sarakham Municipality

Tinnapon Chaiyasong¹ and Thiraphat Loiwirat²

Received	Reviewed	Revised	Accepted
11/05/2564	21/05/2564	29/05/2564	01/06/2564

Abstract

This study aims to 1) study the political culture of monks in Mueang Maha Sarakham District, and 2) to compare the differences in the political culture of the monks in Mueang Maha Sarakham District Classified by personal factors of monks. 2) to compare the differences in the political culture of the monks in Mueang Maha Sarakham District Classified by personal factors of monks by using quantitative research methods The population and the sample used was monks in Mueang Maha Sarakham District. Maha Sarakham Province, 120 people.

The results of the study found that.

1. Personal factors found that most monks who answered the questionnaire It is a group of monks in Mueang Maha Sarakham District. Maha Sarakham Province, 120 people, aged between 31-40 years, 42 people, under the age of 10, 63 people, have a moral education level, which is a Dharma practitioner, 37 people, and a monk's status is 51 people.

2. The political culture of monks in Mueang Maha Sarakham District was found to be at the highest level in all aspects. The averages were arranged in descending order. civilian political culture and narrow political culture, respectively.

3. Hypothesis testing found that different ages affect the political culture of monks in Mueang Maha Sarakham District different in political culture, civilian style and age, religious education level and clergy status different affect the political culture of monks in Mueang Maha Sarakham District no different.

Keyword: political culture, The narrow political culture of monks, civilian political culture, Political participatory culture

¹ Rajabhat Mahasarakham University, Email- foytinnapon@gmail.com

² Rajabhat Mahasarakham University, Email- foytinnapon@gmail.com

วัฒนธรรมทางการเมืองของพระสงฆ์ในเขตเทศบาลเมืองมหาสารคาม

ทินพล ไชยสงค์³ และธีรภัทร์ ลอยวิรัตน์⁴

บทคัดย่อ

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาวัฒนธรรมทางการเมืองของพระสงฆ์ในเขตอำเภอเมืองมหาสารคาม และ 2) เพื่อศึกษาเปรียบเทียบความแตกต่างวัฒนธรรมทางการเมืองของพระสงฆ์ ในเขตอำเภอเมืองมหาสารคาม จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคลของพระสงฆ์ โดยใช้วิธีวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ คือ พระสงฆ์ในเขตอำเภอเมืองมหาสารคาม จังหวัดมหาสารคาม จำนวน 120 รูป

ผลการศึกษา พบว่า

1. ปัจจัยส่วนบุคคล พบว่า พระสงฆ์ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ เป็นกลุ่มพระสงฆ์ในเขตอำเภอเมืองมหาสารคาม จังหวัดมหาสารคาม จำนวน 120 รูป มีอายุระหว่าง 31 - 40 ปี จำนวน 42 รูป มีอายุพรรษา คือ ต่ำกว่า 10 พรรษา จำนวน 63 รูป มีระดับการศึกษาทางธรรม คือ นักธรรมเอก จำนวน 37 รูป และมีสถานะทางคณะสงฆ์ คือพระลูกวัด จำนวน 51 รูป

2. วัฒนธรรมทางการเมืองของพระสงฆ์ในเขตอำเภอเมืองมหาสารคาม พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ วัฒนธรรมทางการเมืองแบบมีส่วนร่วมทางการเมือง วัฒนธรรมการเมืองแบบไพร่ฟ้า และวัฒนธรรมทางการเมืองแบบคับแคบ ตามลำดับ

3. การทดสอบสมมติฐาน พบว่า อายุ ที่แตกต่างกัน ส่งผลต่อวัฒนธรรมทางการเมืองของพระสงฆ์ ในเขตอำเภอเมืองมหาสารคาม แตกต่างกัน ในวัฒนธรรมการเมืองแบบไพร่ฟ้า และอายุพรรษา ระดับการศึกษาทางธรรม และสถานะทางคณะสงฆ์ ที่แตกต่างกัน ส่งผลต่อวัฒนธรรมทางการเมืองของพระสงฆ์ ในเขตอำเภอเมืองมหาสารคาม ไม่แตกต่างกัน

คำสำคัญ: วัฒนธรรมทางการเมือง วัฒนธรรมทางการเมืองของพระสงฆ์แบบคับแคบ วัฒนธรรมการเมืองแบบไพร่ฟ้า วัฒนธรรมทางการเมืองแบบมีส่วนร่วมทางการเมือง

³ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม, Email-foytinnapon@gmail.com

⁴ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม, Email-foytinnapon@gmail.com

บทนำ

การปกครองระบอบประชาธิปไตยจะเกิดขึ้นได้ และมีพัฒนาการอย่างมีประสิทธิภาพ หรืออาจจะล้มเหลวนั้นขึ้นอยู่กับค่านิยม ทศนคติ ความเชื่อต่าง ๆ ที่คนส่วนใหญ่ในสังคม ทั้งที่เป็นชนชั้นปกครองหรือชนชั้นนำ และประชาชนทุกสาขาอาชีพมีวัฒนธรรม หรือได้รับการศึกษาอบรมกล่อมเกลาทางการเมืองในแนวที่สอดคล้องกับการปกครองในระบอบดังกล่าว ความสำเร็จในการปกครองระบอบประชาธิปไตยที่สังคมกำลังยึดถืออยู่ จึงต้องอาศัยพลเมืองส่วนใหญ่ที่มีวัฒนธรรมทางการเมืองที่เอื้ออำนวยต่อหลักแห่งความชอบธรรมของการปกครอง ทศนคติ ความเชื่อ ความรู้สึกเกี่ยวกับกระบวนการทางการเมือง เป็นสิ่งที่กำหนดพฤติกรรมของบุคคลในระบบการเมืองโดย ครอบคลุมทั้งอุดมการณ์ทางการเมือง จึงเป็นรูปแบบของมิติทางด้านจิตวิทยา และด้านความรู้สึกนึกคิดของการเมือง แนวคิดดังกล่าวครอบคลุมไปถึงประเด็นของแนวคิดทางการเมือง โดยยึดหลักกฎหมาย และมติมหาชน (Sririn, W., 2019)

ในทุกสังคมการเมือง จะมีองค์ประกอบสำคัญอันเป็นตัวบ่งชี้ลักษณะพฤติกรรมทางการเมืองของบุคคลและกลุ่มคน ที่เกี่ยวข้องกับเรื่องทศนคติ ความเชื่อพื้นฐาน ค่านิยม บรรทัดฐานทางสังคม และความรู้สึกนึกคิดนึกคิดของผู้คนที่มีต่อระบบการเมือง หรือที่เรียกว่า “วัฒนธรรมทางการเมือง” วัฒนธรรมทางการเมืองจึงมักเกี่ยวพันกับรูปแบบของระบบการเมืองอย่างชัดเจน (Promgird, P., 2013) Almond and Verba ได้แบ่งวัฒนธรรมการเมืองออกเป็น 3 ประเภท คือ วัฒนธรรมทางการเมืองแบบคับแคบ (Parochial political culture) วัฒนธรรมการเมืองแบบไพร่ฟ้า (Subject political culture) และวัฒนธรรมการเมืองแบบมีส่วนร่วม (Participant political culture) วัฒนธรรมทางการเมืองที่ปรากฏในสังคมต่าง ๆ ตามทศนคติของ Almond and Verba นั้นยากที่จะชี้ให้เห็นชัดเจนไปว่าในสังคมต่าง ๆ ทั้งประเทศจะมีวัฒนธรรมทางการเมืองเป็นแบบหนึ่งแบบใดโดยเฉพาะ อย่างไรก็ตามสังคมที่มีความแตกต่างกัน ซึ่งจะมีผลต่อการรับรู้ทางการเมือง หรือจิตสำนึกทางการเมืองต่างกัน รวมทั้งความเข้าใจทางการเมืองของแต่ละบุคคล ด้วย ประชาชนจะมีวัฒนธรรมทางการเมืองแบบผสม (Mixed political culture) ได้แก่ วัฒนธรรมการเมืองแบบคับแคบผสมไพร่ฟ้า (Parochial-subject political culture) วัฒนธรรมทางการเมืองแบบไพร่ฟ้าผสมมีส่วนร่วม (Subject-participant political culture) และวัฒนธรรมการเมืองแบบคับแคบผสมมีส่วนร่วม (Parochial-participant political culture) (Office of Academic Affairs, Secretariat of the House of Representatives, 2016)

ปัจจุบันวัดและพระสงฆ์มีบทบาทในการพัฒนาสังคมในรูปแบบใหม่ โดยวัดหลาย ๆ วัด เป็นศูนย์เผยแผ่ธรรม เป็นศูนย์ส่งเสริมสุขภาพ เป็นศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ และวัดยังสนับสนุนให้มีการจัดกิจกรรมเพื่อสังคมภายในวัด อาทิ การประชุมของหน่วยงานราชการ การสัมมนาทางวิชาการ การอบรมคุณธรรมจริยธรรมแก่ข้าราชการและนักการเมืองท้องถิ่น ถึงแม้ว่าพระสงฆ์จะไม่มีส่วนร่วมทางการเมืองโดยตรง ไม่สามารถที่จะเข้าไปลงคะแนนเลือกตั้งและเข้าไปเล่นการเมืองได้ แต่พระสงฆ์ก็ใช้

วิธีการเทศนาเป็น สื่อกลางในการแสดงความคิดเห็นทางการเมืองโดยใช้หลักธรรมของศาสนา เป็นการปลูกฝังความคิด อุดมการณ์ ความเชื่อ ทศนคติของพระสงฆ์ต่อการเมือง อีกทั้งพระสงฆ์จำนวนมากมีลูกศิษย์ที่เป็น นักการเมืองนักการเมืองท้องถิ่น ที่เข้ามาหาพระสงฆ์เพื่อให้อภัยในเรื่องของการหาเสียงในการลงสมัคร รับเลือกตั้ง และทำให้นักการเมืองที่เข้ามาหาพระสงฆ์นั้นถูกมองว่าเป็นคนที่มีศีลธรรม คุณธรรม เพราะรู้จักเข้าหาพระสงฆ์ สิ่งเหล่านี้จะทำให้ประชาชนเลือกนักการเมือง นักการเมืองท้องถิ่นเหล่านั้นเข้าไปดำรงตำแหน่งทางการเมือง และเมื่อมีโอกาสพระสงฆ์ก็จะแสดงความคิดเห็น อุดมการณ์ และความเชื่อทางการเมือง (Thammasat, Phra Nuttaphong, 2017)

แต่สิ่งที่ปรากฏชัดที่สุดคือ การที่พระสงฆ์ออกมาเป็นตัวแสดงทางการเมืองในการเดินขบวน ประท้วงร่วมกับประชาชนเพื่อเรียกร้องทางการเมือง ขึ้นเวทีแสดงความคิดเห็นทางการเมือง เป็นหัวหน้าแกนนำทางการเมืองในช่วง 3 – 4 ปีที่ผ่านมา สื่อต่างๆ ก็ได้ลงภาพข่าวเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นจนมีการวิจารณ์ว่า พระสงฆ์ออกมาแสดงพฤติกรรมแบบนี้เหมาะสมหรือไม่ แต่สิ่งที่สื่อนำเสนอกลับเป็นการออกมายุ่งเกี่ยวกับทางการเมืองอย่างชัดเจน แม้พระสงฆ์ในไทยจะมีวินัยบัญญัติเป็นข้อห้าม และยังมีเกรสภาคคนที่เป็นผู้ดูแลปกครองคณะสงฆ์อยู่ แต่ทางเกรสภาคก็ไม่ได้ออกมาห้ามปรามพระสงฆ์ที่ออกมาแสดงออกทางการเมืองอย่างจริงจัง ทำให้ผู้ศึกษาสังเกตว่าปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นนั้นเป็นการเปลี่ยนแปลงอุดมการณ์ ทศนคติ ความเชื่อต่อการเมืองของพระสงฆ์อันที่จริงแล้วโดยพฤตินัยพระสงฆ์สามารถแสดงออกทางการเมืองได้โดยผ่านการเขียนหนังสือ บทความหรือเมื่อมีโอกาสแสดงธรรมเทศนา โดยควรจะมีมุ่งเน้นให้ประชาชนและนักการเมือง ควรเป็นตัวแทนที่ขัดเกลาคณหรือแนะแนวทางให้คนกระทำในสิ่งที่ถูกต้อง โดยเฉพาะศาสนาพุทธได้สอนให้คนเราไม่ต้องอยู่ในความประมาทเพราะหลายสิ่งในโลกไม่มีความแน่นอน จึงต้องยึดมั่นในสิ่งที่ตั้งงาม มีศีลธรรม จริยธรรมและความประพฤติในทางที่ถูกที่ควร (Phathong, K., 2018)

ซึ่งเขตอำเภอเมืองมหาสารคาม จังหวัดมหาสารคามในปัจจุบัน วัดและพระสงฆ์ยังคงเป็นสิ่งที่ยึดเหนี่ยวจิตใจของประชาชนในพื้นที่ โดยประชาชนจะเข้ามาประกอบพิธีกรรมทางศาสนาภายในวัด และพระสงฆ์ก็ยังเป็นผู้ประกอบพิธีกรรมให้กับชาวบ้าน รวมไปถึงการจัดกิจกรรมทางประเพณี โดยเฉพาะประเพณีที่คนในภาคอีสานเห็นความสำคัญต่อการประกอบพิธีกรรมตามสืบต่อกันมาตั้งแต่บรรพบุรุษ ไม่เพียงเท่านั้น วัดในเขตอำเภอเมืองมหาสารคาม ยังให้ประชาชนได้เข้ามาทำกิจกรรมต่าง ๆ นอกจากกิจกรรมทางบุญประเพณี พระสงฆ์ยังมีบทบาทต่อกิจกรรมที่เกิดขึ้นภายในวัด ทำให้ประชาชนในพื้นที่มองเห็นความสำคัญของพระสงฆ์ต่อการช่วยเหลือสังคม จึงแสดงให้เห็นว่าวัดและพระสงฆ์ในพื้นที่ยังคงมีความมั่นคงต่อความเชื่อ ของประชาชนในท้องถิ่นนั้นอยู่อย่างมากจึงเป็นสิ่งที่ทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะเข้าไปศึกษาวัฒนธรรมทางการเมืองของพระสงฆ์ในเขตอำเภอเมืองมหาสารคาม ว่ามีรูปแบบวัฒนธรรมทางการเมืองเป็นอย่างไร และมีปัจจัยอะไรบ้างที่ส่งผลต่อทางวัฒนธรรมทางการเมืองดังกล่าว

จากที่กล่าวมาข้างต้นทำให้ผู้วิจัยสนใจทำวิจัยเรื่อง “วัฒนธรรมทางการเมืองของพระสงฆ์ในเขตอำเภอเมืองมหาสารคาม” เพราะเป็นช่วงที่สังคมไทยได้เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว การเมืองไทยก็มีแต่ความขัดแย้งประชาชนมีความแตกแยกทางความคิดจนนำไปสู่การรัฐประหาร เมื่อ พ.ศ. 2557 สถาบันทางศาสนาก็เริ่มเสื่อมลงด้วยมีพระสงฆ์ที่ประพฤติตนไม่เหมาะสมต่อการครองเพศสมณะ และมีพระสงฆ์หลายรูปที่ออกมาเคลื่อนไหวทางการเมือง มีทั้งต่อต้านและสนับสนุนนักการเมือง มีการประท้วงอดอาหารเพื่อเรียกร้องให้บรรจพระพุทธรูปเป็นศาสนาประจำชาติลงในรัฐธรรมนูญ ทำให้ผู้วิจัยต้องการศึกษาบทบาททางการเมืองของพระสงฆ์ในปัจจุบัน ควรมีบทบาทที่แท้จริงอย่างไร ต่อวัฒนธรรมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยไทย เพื่อให้เท่าทันกับการเปลี่ยนแปลงของสังคมโลกต่อไปในอนาคต

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาวัฒนธรรมทางการเมืองของพระสงฆ์ในเขตอำเภอเมืองมหาสารคาม
2. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบความแตกต่างวัฒนธรรมทางการเมืองของพระสงฆ์ ในเขตอำเภอเมืองมหาสารคาม จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคลของพระสงฆ์

สมมติฐานการศึกษา

ปัจจัยส่วนบุคคลของพระสงฆ์ ที่แตกต่างกัน ส่งผลต่อวัฒนธรรมทางการเมืองของพระสงฆ์ ในเขตอำเภอเมืองมหาสารคาม แตกต่างกัน

ขอบเขตการวิจัย

1. ขอบเขตเนื้อหา

การศึกษานี้ได้ทำการศึกษารวบรวมจากแหล่งข้อมูลต่างๆ อาทิ เอกสาร ตำรา บทความ งานวิจัย บทความวิจัยที่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรมการเมืองของพระสงฆ์ในเขตอำเภอเมืองมหาสารคาม ในครั้งนี้ เป็นการศึกษาโดยใช้วิธีวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research)

2. ขอบเขตด้านตัวแปร

2.1 ตัวแปรอิสระ คือ ปัจจัยส่วนบุคคลของพระสงฆ์ ประกอบด้วย อายุ อายุพรรษา ระดับการศึกษาทางธรรม และสถานะทางคณะสงฆ์

2.2 ตัวแปรตาม คือ วัฒนธรรมทางการเมืองของพระสงฆ์ในเขตอำเภอเมืองมหาสารคาม ประกอบด้วย วัฒนธรรมทางการเมืองแบบคับแคบ วัฒนธรรมการเมืองแบบไพร่ฟ้า และวัฒนธรรมทางการเมืองแบบมีส่วนร่วมทางการเมือง

3. ขอบเขตประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้างนี้ คือ พระสงฆ์ในเขตอำเภอเมืองมหาสารคาม จังหวัดมหาสารคาม จำนวน 7,990 รูป เทศบาลเมืองมหาสารคาม (2020) โดยการศึกษาครั้งนี้ใช้กลุ่มตัวอย่าง คือ พระสงฆ์ในเขตอำเภอเมืองมหาสารคาม จังหวัดมหาสารคาม จำนวน 120 รูป

4. ขอบเขตระยะเวลา

การศึกษาเรื่อง “วัฒนธรรมทางการเมืองของพระสงฆ์ในเขตเทศบาลเมืองมหาสารคาม” ครั้งนี้ใช้เวลาในการดำเนินการเริ่มศึกษา 7 ธันวาคม 2563 - 20 เมษายน 2564 รวมเป็นระยะเวลา 135 วัน

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) สถิติที่ใช้ในเชิงพรรณนา เพื่อบรรยายเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไป ปัจจัยส่วนบุคคลของพระสงฆ์ และ วัฒนธรรมทางการเมืองของพระสงฆ์ในเขตเทศบาลเมืองมหาสารคาม ของกลุ่มผู้ตอบแบบสอบถาม โดยแจกแจงและนำเสนอในรูปแบบความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงอนุมาน (Inferential Statistics) คือ การวิเคราะห์ข้อมูลของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้เครื่องมือโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติในการทดสอบสมมติฐานการวิจัย คือ ปัจจัยส่วนบุคคลของพระสงฆ์ ที่แตกต่างกัน ส่งผลต่อวัฒนธรรมทางการเมืองของพระสงฆ์ ในเขตเทศบาลเมืองมหาสารคาม แตกต่างกัน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ ใช้ (F-test)

ผลการวิจัย

1. จากการศึกษาปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตารางที่ 1 แสดงค่าความถี่ ร้อยละ จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคลของพระสงฆ์

ปัจจัยส่วนบุคคลของพระสงฆ์	จำนวน	ร้อยละ
1. อายุ		
21 - 30 ปี	37	30.80
31 - 40 ปี	42	35.00
41 - 50 ปี	24	20.00
51 - 60 ปี	11	9.20
61 ปีขึ้นไป	6	5.00
รวม	120	100.00

2. อายุพรรษา		
ต่ำกว่า 10 พรรษา	63	52.50
10 - 20 พรรษา	32	26.70
20 พรรษา	16	13.30
20 พรรษาขึ้นไป	9	7.50
รวม	120	100.00
3. ระดับการศึกษาทางธรรม		
ไม่ได้ศึกษา	24	20.00
นักธรรมตรี	17	14.20
นักธรรมโท	24	20.00
นักธรรมเอก	37	30.80
เปรียญธรรม 3 ประโยค	18	15.00
รวม	120	100.00
4. สถานะทางคณะสงฆ์		
เจ้าอาวาส	12	10.00
รองเจ้าอาวาส	26	21.70
ผู้ช่วยอาวาส	31	25.80
พระลูกวัด	51	42.50
รวม	120	100.0

จากตารางที่ 1 พบว่า พระสงฆ์ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ เป็นกลุ่มพระสงฆ์ในเขตอำเภอเมืองมหาสารคาม จังหวัดมหาสารคาม จำนวน 120 รูป มีอายุระหว่าง 31 - 40 ปี จำนวน 42 รูป คิดเป็นร้อยละ 35.00 มีอายุพรรษา คือ ต่ำกว่า 10 พรรษา จำนวน 63 รูป คิดเป็นร้อยละ 52.50 มีระดับการศึกษาทางธรรม คือ นักธรรมเอก จำนวน 37 รูป คิดเป็นร้อยละ 30.80 และมีสถานะทางคณะสงฆ์ คือพระลูกวัด จำนวน 51 รูป คิดเป็นร้อยละ 42.50

2. จากการศึกษาวัฒนธรรมทางการเมืองของพระสงฆ์ในเขตอำเภอเมืองมหาสารคาม

ตารางที่ 2 แสดงค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานข้อมูลเกี่ยวกับวัฒนธรรมทางการเมืองของพระสงฆ์ในเขตอำเภอเมืองมหาสารคาม: ภาพรวม

วัฒนธรรมทางการเมืองของพระสงฆ์ในเขตอำเภอเมือง มหาสารคาม ภาพรวม	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
วัฒนธรรมทางการเมืองแบบค้ำแคบ	4.21	0.79	มากที่สุด
วัฒนธรรมการเมืองแบบไพร่ฟ้า	4.26	0.74	มากที่สุด
วัฒนธรรมทางการเมืองแบบมีส่วนร่วมทางการเมือง	4.31	0.82	มากที่สุด
รวม	4.26	0.78	มากที่สุด

จากตารางที่ 2 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นเกี่ยวกับ วัฒนธรรมทางการเมืองของพระสงฆ์ในเขตอำเภอเมืองมหาสารคาม โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.26$; S.D.=0.78) เมื่อจำแนกเป็นรายด้านแล้ว พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ วัฒนธรรมทางการเมืองแบบมีส่วนร่วมทางการเมือง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ($\bar{X}=4.31$; S.D.=0.82) รองลงมาวัฒนธรรมการเมืองแบบไพร่ฟ้า มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ($\bar{X}=4.26$; S.D.=0.74) และวัฒนธรรมทางการเมืองแบบค้ำแคบ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ($\bar{X}=4.21$; S.D.=0.79) ตามลำดับ

2.1 วัฒนธรรมทางการเมืองแบบค้ำแคบโดย พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นเกี่ยวกับ วัฒนธรรมทางการเมืองของพระสงฆ์ในเขตอำเภอเมืองมหาสารคาม: วัฒนธรรมทางการเมืองแบบค้ำแคบ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.21$; S.D.=0.79) มีค่าเฉลี่ย อยู่ในระดับมากที่สุด 3 ข้อ และอยู่ในระดับมาก 2 ข้อ เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยดังนี้ การติดตามข่าวสารเรื่องการเมืองเป็นเรื่องที่ใกล้ชิด ($\bar{X}=4.25$; S.D.=0.84) พระสงฆ์ขาดความรู้ความเข้าใจในระบบการเมือง ($\bar{X}=4.25$; S.D.=0.79) การแสดงออกถึงการมีส่วนร่วมทางการเมืองเป็นเรื่องที่ใกล้ชิดสำหรับพระสงฆ์ ($\bar{X}=4.24$; S.D.=0.78) การแสดงความคิดเห็นทางการเมืองเป็นเรื่องที่พระสงฆ์ไม่ควรยุ่ง ($\bar{X}=4.19$; S.D.=0.85) มีความคิดเห็นว่าการเมืองในปัจจุบันมีแต่เรื่องวุ่นวาย ($\bar{X}=4.15$; S.D.=0.70) ตามลำดับ

2.2 วัฒนธรรมการเมืองแบบไพร่ฟ้า พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นเกี่ยวกับ วัฒนธรรมทางการเมืองของพระสงฆ์ในเขตอำเภอเมืองมหาสารคาม: วัฒนธรรมการเมืองแบบไพร่ฟ้า โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.26$; S.D.=0.74) มีค่าเฉลี่ย อยู่ในระดับมากที่สุด 4 ข้อ และอยู่ในระดับมาก 1 ข้อ เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยดังนี้ การปกครองตามระบอบประชาธิปไตยมีความเหมาะสมกับการเมืองในปัจจุบัน ($\bar{X}=4.31$; S.D.=0.70) พระสงฆ์มีความเข้าใจว่าตนไม่มีสิทธิในทางการเมือง ($\bar{X}=4.30$; S.D.=0.76) พระสงฆ์ไม่อยากจะเข้าไปยุ่งเกี่ยวกับการเมือง ($\bar{X}=4.26$; S.D.=0.73) การปฏิบัติตนอยู่ภายใต้กฎหมายเป็นสิ่งที่ควรทำ ($\bar{X}=4.24$; S.D.=0.76) มีข้อจำกัดหลายอย่างทำให้ ไม่สามารถแสดงออกทางการเมืองได้อย่างเต็มที่ ($\bar{X}=4.20$; S.D.=0.76)

2.3 วัฒนธรรมทางการเมืองแบบมีส่วนร่วมทางการเมือง พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นเกี่ยวกับวัฒนธรรมทางการเมืองของพระสงฆ์ในเขตอำเภอเมืองมหาสารคาม: วัฒนธรรมทางการเมืองแบบมีส่วนร่วมทางการเมือง โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.31$; S.D.=0.82) อยู่ในระดับมากที่สุด 3 ข้อ และอยู่ในระดับมาก 2 ข้อ เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยดังนี้ การเข้าร่วมกิจกรรมทางการเมือง และมีส่วนช่วยในการขับเคลื่อนทางการเมือง ($\bar{X}=4.35$; S.D.=0.84) มีส่วนร่วมในการเสนอปัญหา การปรึกษาหารือกับเจ้าหน้าที่ หน่วยงาน ในชุมชนเพื่อแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น ($\bar{X}=4.30$; S.D.=0.82) พระสงฆ์เป็นส่วนสำคัญในการเป็นที่พึ่งทางใจให้กับประชาชน ($\bar{X}=4.26$; S.D.=0.85) พระสงฆ์มีอิทธิพลต่อความเชื่อทางการเมืองของประชาชน ($\bar{X}=4.33$; S.D.=0.83) พระสงฆ์มีความรู้ความเข้าใจในระบบการเมือง ($\bar{X}=4.31$; S.D.=0.74)

3. จากการทดสอบสมมติฐาน สามารถสรุปได้ว่า

3.1 อายุ ที่แตกต่างกัน ส่งผลต่อวัฒนธรรมทางการเมืองของพระสงฆ์ ในเขตเทศบาลเมืองมหาสารคาม แตกต่างกัน

แสดงผลการทดสอบค่าความแปรปรวนของพระสงฆ์ ที่ส่งผลต่อวัฒนธรรมทางการเมืองของพระสงฆ์ ในเขตเทศบาลเมืองมหาสารคาม จำแนกตามอายุ พบว่า วัฒนธรรมการเมืองแบบไพร่ฟ้า มีค่า Sig. น้อยกว่า 0.05 แสดงว่า ยอมรับสมมติฐาน (H1) และปฏิเสธสมมติฐาน (H0) หมายความว่า อายุ ที่แตกต่างกัน ส่งผลต่อวัฒนธรรมทางการเมืองของพระสงฆ์ ในเขตเทศบาลเมืองมหาสารคาม แตกต่างกัน ใน วัฒนธรรมการเมืองแบบไพร่ฟ้า อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ดังนั้นผู้วิจัยจึงทดสอบความแตกต่างจำแนกตามอายุ โดยใช้การทดสอบแบบ LSD. ที่ระดับความเชื่อมั่น 95%

3.2 อายุพรรษา ที่แตกต่างกัน ส่งผลต่อวัฒนธรรมทางการเมืองของพระสงฆ์ ในเขตเทศบาลเมืองมหาสารคาม แตกต่างกัน

แสดงผลการทดสอบค่าความแปรปรวนของพระสงฆ์ ที่ส่งผลต่อวัฒนธรรมทางการเมืองของพระสงฆ์ ในเขตเทศบาลเมืองมหาสารคาม จำแนกตามอายุพรรษา พบว่า มีค่า Sig. มากกว่า 0.05 แสดงว่า ยอมรับสมมติฐาน (H₀) และปฏิเสธสมมติฐาน (H₁) หมายความว่า อายุพรรษา ที่แตกต่างกัน ส่งผลต่อวัฒนธรรมทางการเมืองของพระสงฆ์ ในเขตเทศบาลเมืองมหาสารคาม ไม่แตกต่างกัน

3.3 ระดับการศึกษาทางธรรม ที่แตกต่างกัน ส่งผลต่อวัฒนธรรมทางการเมืองของพระสงฆ์ ในเขตเทศบาลเมืองมหาสารคาม แตกต่างกัน

แสดงผลการทดสอบค่าความแปรปรวนของพระสงฆ์ ที่ส่งผลต่อวัฒนธรรมทางการเมืองของพระสงฆ์ ในเขตเทศบาลเมืองมหาสารคาม จำแนกตามระดับการศึกษาทางธรรม พบว่า มีค่า Sig. มากกว่า 0.05 แสดงว่า ยอมรับสมมติฐาน (H₀) และปฏิเสธสมมติฐาน (H₁) หมายความว่า ระดับการศึกษาทางธรรม ที่แตกต่างกัน ส่งผลต่อวัฒนธรรมทางการเมืองของพระสงฆ์ ในเขตเทศบาลเมืองมหาสารคาม ไม่แตกต่างกัน

3.4 สถานะทางคณะสงฆ์ ที่แตกต่างกัน ส่งผลต่อวัฒนธรรมทางการเมืองของพระสงฆ์ ในเขตเทศบาลเมืองมหาสารคาม แตกต่างกัน

แสดงผลการทดสอบค่าความแปรปรวนของพระสงฆ์ ที่ส่งผลต่อวัฒนธรรมทางการเมืองของพระสงฆ์ ในเขตเทศบาลเมืองมหาสารคาม จำแนกตามสถานะทางคณะสงฆ์ พบว่า มีค่า Sig. มากกว่า 0.05 แสดงว่า ยอมรับสมมติฐาน (H_0) และปฏิเสธสมมติฐาน (H_1) หมายความว่า สถานะทางคณะสงฆ์ ที่แตกต่างกัน ส่งผลต่อวัฒนธรรมทางการเมืองของพระสงฆ์ ในเขตเทศบาลเมืองมหาสารคาม ไม่แตกต่างกัน

สรุปผลการวิจัย

จากการศึกษาวัฒนธรรมทางการเมืองของพระสงฆ์ในเขตเทศบาลเมืองมหาสารคาม สามารถสรุปได้ว่า พระสงฆ์ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ เป็นกลุ่มพระสงฆ์ในเขตอำเภอเมืองมหาสารคาม จังหวัดมหาสารคาม จำนวน 120 รูป มีอายุระหว่าง 31 - 40 ปี มีอายุพรรษา คือ ต่ำกว่า 10 พรรษา จำนวน 63 รูป มีระดับการศึกษาทางธรรม คือ นักธรรมเอก จำนวน 37 รูป และมีสถานะทางคณะสงฆ์ คือพระลูกวัด จำนวน 51 รูป ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นเกี่ยวกับ วัฒนธรรมทางการเมืองของพระสงฆ์ในเขตอำเภอเมืองมหาสารคาม วัฒนธรรมทางการเมืองแบบค้ำคืบ โดยพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นเกี่ยวกับวัฒนธรรมทางการเมืองของพระสงฆ์ในเขตอำเภอเมืองมหาสารคาม: วัฒนธรรมทางการเมืองแบบค้ำคืบ เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยดังนี้ การติดตามข่าวสารการเมืองเป็นเรื่องที่ใกล้ชิด พระสงฆ์ขาดความรู้ความเข้าใจในระบบการเมือง การแสดงออกถึงการมีส่วนร่วมทางการเมืองเป็นเรื่องที่ไกลตัวสำหรับพระสงฆ์ การแสดงความคิดเห็นทางการเมืองเป็นเรื่องที่พระสงฆ์ไม่ควรยุ่ง และมีความคิดเห็นว่าการเมืองในปัจจุบันมีแต่เรื่องวุ่นวายตามลำดับ วัฒนธรรมการเมืองแบบไพร่ฟ้า พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นเกี่ยวกับวัฒนธรรมทางการเมืองของพระสงฆ์ในเขตอำเภอเมืองมหาสารคาม: วัฒนธรรมการเมืองแบบไพร่ฟ้า โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยดังนี้ การปกครองตามระบอบประชาธิปไตยมีความเหมาะสมกับการเมืองในปัจจุบัน พระสงฆ์มีความเข้าใจว่าตนไม่มีสิทธิทางการเมือง พระสงฆ์ไม่ชอบเข้าไปยุ่งเกี่ยวกับการเมือง การปฏิบัติตนอยู่ภายใต้กฎหมายเป็นสิ่งที่ควรทำ และมีข้อจำกัดหลายอย่างทำให้ ไม่สามารถแสดงออกทางการเมืองได้อย่างเต็มที่ วัฒนธรรมทางการเมืองแบบมีส่วนร่วมทางการเมือง พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นเกี่ยวกับวัฒนธรรมทางการเมืองของพระสงฆ์ในเขตอำเภอเมืองมหาสารคาม: วัฒนธรรมทางการเมืองแบบมีส่วนร่วมทางการเมือง โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยดังนี้ การเข้าร่วมกิจกรรมทางการเมือง และมีส่วนช่วยในการขับเคลื่อนทางการเมือง มีส่วนร่วมในการเสนอปัญหา การปรึกษาหารือกับเจ้าหน้าที่ หน่วยงาน ในชุมชนเพื่อแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น พระสงฆ์เป็นส่วนสำคัญในการเป็นที่พึ่งทางใจให้กับประชาชน พระสงฆ์มี

อิทธิพลต่อความเชื่อทางการเมืองของประชาชน และพระสงฆ์มีความรู้ความเข้าใจในระบบการเมือง และจากการทดสอบสมมติฐาน สามารถสรุปได้ว่า อายุ ที่แตกต่างกัน ส่งผลต่อวัฒนธรรมทางการเมืองของพระสงฆ์ ในเขตอำเภอเมืองมหาสารคาม แตกต่างกันในวันธรรมการเมืองแบบไฟฟ้า อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ อายุพรรษา ระดับการศึกษาทางธรรม และสถานะทางคณะสงฆ์ ที่แตกต่างกัน ส่งผลต่อวัฒนธรรมทางการเมืองของพระสงฆ์ ในเขตอำเภอเมืองมหาสารคาม ไม่แตกต่างกัน

อภิปรายผล

จากผลการศึกษาสามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

วัฒนธรรมทางการเมืองของพระสงฆ์ในเขตอำเภอเมืองมหาสารคาม พบว่า ภาพรวมมีวัฒนธรรมทางการเมืองของพระสงฆ์ในเขตอำเภอเมืองมหาสารคาม โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด โดยมีวัฒนธรรมทางการเมืองแบบมีส่วนร่วมทางการเมือง อยู่ในลำดับแรก รองลงมาวัฒนธรรมการเมืองแบบไฟฟ้า และวัฒนธรรมทางการเมืองแบบคับแคบ ซึ่งสามารถอภิปรายได้ดังนี้

วัฒนธรรมทางการเมืองแบบคับแคบโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด อาจเป็นเพราะการติดตามข่าวสารเรื่องการเมืองเป็นเรื่องที่ใกล้ชิดและพระสงฆ์ขาดความรู้ความเข้าใจในระบบการเมือง ยังมีการคิดว่าการแสดงออกถึงการมีส่วนร่วมทางการเมืองเป็นเรื่องที่ใกล้ชิดสำหรับพระสงฆ์ และแสดงความคิดเห็นทางการเมืองเป็นเรื่องที่พระสงฆ์ไม่ควรยุ่ง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ (Yaowanit, K., 2015) ทำการศึกษาเกี่ยวกับวัฒนธรรมไทยกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองในระดับท้องถิ่น พบว่าการมีส่วนร่วมทางการเมือง ในระดับท้องถิ่นประชาชนส่วนใหญ่ขาดความรู้ความเข้าใจในระบบการเมืองอยู่ในระดับมาก อีกทั้งยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ (Kulwong, K., 2018) ทำการศึกษาเกี่ยวกับ การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหนองบ่อ อำเภอนาแก จังหวัดนครพนม พบว่า ประชาชนมีทัศนคติเกี่ยวกับผู้นำและการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ทางการเมืองน้อย และด้านการติดตามตรวจสอบ กล่าวคือ ประชาชนมีส่วนร่วมในการติดตาม ตรวจสอบนโยบายของพรรคการเมืองและนักการเมืองน้อย

วัฒนธรรมการเมืองแบบไฟฟ้าโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด อาจเป็นเพราะการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยมีความเหมาะสมกับการเมืองในปัจจุบันซึ่งพระสงฆ์มีความเข้าใจว่าตนไม่มีสิทธิในทางการเมือง และมีการแสดงความคิดเห็นทางการเมืองเป็นเรื่องที่พระสงฆ์ไม่ควรยุ่ง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ (Pharcharuen, W., 2020) ทำการศึกษา เกี่ยวกับวัฒนธรรมทางการเมืองแบบพลเมืองที่ประชาชนคาดหวังในสังคมประชาธิปไตยของไทย พบว่า ความคิดเห็นที่แตกต่างมีการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐและมีส่วนร่วมทางการเมืองมีการแสดงความคิดเห็นทางการเมืองที่แตกต่างกันไป การปลูกฝัง

และการเป็นตัวอย่างที่ดีจากสถาบันครอบครัว อีกทั้งยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ (Thammasat, Phra Nuttaphong, 2017) ทำการศึกษาเกี่ยวกับ วัฒนธรรมทางการเมืองของพระสงฆ์ในเขตอำเภอหนองชัย จังหวัดกาฬสินธุ์ พบว่า พระสงฆ์ในเขตอำเภอหนองชัย จังหวัดกาฬสินธุ์ มีวัฒนธรรมทางการเมืองแบบไพร่ฟ้าผสมแบบมีส่วนร่วมพระสงฆ์ มีความเชี่ยวชาญทางการเมือง มีลักษณะเป็นวัฒนธรรมแบบไพร่ฟ้ามีพฤติกรรมทางการเมืองแบบมีส่วนร่วมอยู่เล็กน้อย และในด้านปัจจัยที่ก่อให้เกิดวัฒนธรรมทางการเมืองของพระสงฆ์ ในเขตอำเภอหนองชัยจังหวัดกาฬสินธุ์

วัฒนธรรมทางการเมืองแบบมีส่วนร่วมทางการเมือง อาจเป็นเพราะการเข้าร่วมกิจกรรมทางการเมือง และมีส่วนช่วยในการขับเคลื่อนทางการเมืองพระสงฆ์มีอิทธิพลต่อความเชื่อทางการเมืองของประชาชน นอกจากนี้พระสงฆ์มีความรู้ความเข้าใจในระบบการเมือง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Ismael Ben Ibrahim (2018) ทำการศึกษาเกี่ยวกับวัฒนธรรมแบบมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนกับการพัฒนาความมั่นคงในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนใต้ของไทย พบว่า ความเชื่อมั่นต่อพี่น้องประชาชนในพื้นที่ ในขณะที่เดียวกันประชาชนในพื้นที่ที่มีความต้องการเข้าไปมีส่วนร่วมในการพัฒนาความมั่นคงภายใต้ยุทธศาสตร์การพัฒนา เพื่อให้การแก้ไขปัญหาความไม่สงบสามารถดำเนินไปได้อย่างถูกต้องตามทิศทางที่ควรจะเป็น อีกทั้งยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ (Thammasat, Phra Nuttaphong, 2017) ทำการศึกษาเกี่ยวกับ วัฒนธรรมทางการเมืองของพระสงฆ์ในเขตอำเภอหนองชัย จังหวัดกาฬสินธุ์ พบว่า พระสงฆ์ในเขตอำเภอหนองชัยค่อนข้างที่จะมีพฤติกรรมทางการเมืองแบบไพร่ฟ้ามากกว่าแบบมีส่วนร่วมอยู่เล็กน้อย ในด้านปัจจัยที่ก่อให้เกิดวัฒนธรรมทางการเมืองของพระสงฆ์ ในเขตอำเภอหนองชัย จังหวัดกาฬสินธุ์

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะจากการศึกษา

1. จากการศึกษาวัฒนธรรมการเมืองของพระสงฆ์ในเขตอำเภอเมืองมหาสารคาม จังหวัดมหาสารคาม พบว่า ควรเปิดโอกาสให้พระสงฆ์ได้แสดงออกถึงความคิดเห็นทางการเมืองอย่างเป็นอิสระ ไม่ควรปิดกั้นในการรับข้อมูลของพระสงฆ์
2. จากการศึกษาวัฒนธรรมทางการเมืองแบบค้ำแคบ พบว่า พระสงฆ์ควรได้รับความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องในระบบการเมือง
3. จากการศึกษาวัฒนธรรมการเมืองแบบไพร่ฟ้า พบว่า พระสงฆ์ควรได้รับความเข้าใจว่าตนมีสิทธิในทางการเมือง เพราะประเทศไทยปกครองตามระบอบประชาธิปไตย ดังนั้นพระสงฆ์ควรได้รับสิทธิในการแสดงออกทางการเมือง

ข้อเสนอแนะจากการศึกษาครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาวัฒนธรรมการเมืองของพระสงฆ์ในเขตพื้นที่อำเภอใกล้เคียงระดับจังหวัด และในอำเภอและจังหวัดอื่น ๆ ว่ามีความคิดเห็นที่เหมือนหรือมีความแตกต่างกัน เพื่อนำข้อมูลที่ได้มาพัฒนาปรับปรุงพระสงฆ์ ให้มีการแสดงออกที่เหมาะสมทางการเมือง และกล้าที่จะแสดงความคิดเห็นทางการเมืองในทางที่ถูกต้องต่อไปในอนาคต
2. ควรมีการศึกษาวัฒนธรรมทางการเมืองของพระสงฆ์เปรียบเทียบกับกลุ่มหรือองค์กรอื่น ๆ ว่ามีความคล้ายคลึงหรือแตกต่างกันอย่างไร
3. ควรมีการศึกษาวัฒนธรรมทางการเมืองของพระสงฆ์ในเรื่องของการตระหนักรู้การมีส่วนร่วมและสิทธิในการแสดงออกทางการเมืองของพระสงฆ์ ทั้งนี้เพื่อเป็นประโยชน์ในการวิจัยและศึกษาในครั้งต่อไป

References

- Ismael Ben Ibrahim. (2018). People's Political Participation Culture and Security Development in the Three Southern Border Provinces of Thailand. *Suan Dusit Graduate School Academic Journal*. 14(3), 79-90.
- Kulwong, K. (2018). Political participation of people in Nong Bo Subdistrict Administrative Organization, Nagae District, Nakhon Phanom Province. *Suan Dusit Graduate School Academic Journal*. 14(3). 109-125.
- Office of Academic Affairs, Secretariat of the House of Representatives. (2016). *Sustainable Development in the Thai Context: Progress, Obstacles and Challenges*. [Online]. https://library2.parliament.go.th/ebook/e_bookbas.html. [1 April 2020]
- Pharcharuen, W. (2020). Citizen political culture that people expect in society Thai democracy. *Journal of SaengkhomKham Buddhist Studies*. 5(2). 332-347.
- Phathong, K. (2018). Buddhist roles affecting political election decisions. *Sukhothai Thammathirat Political Science Journal*. 5(1). 1-13.
- Promgird, P. (2013). People's Political Participation. *Journal of Humanities and Social Sciences*. 17(2).9-43.
- Sririn, W. (2019). *Influence economy, corruption*. [Online]. <https://madlab.cpe.ku.ac.th/>. [15 April 2020]

Thammasat, Phra Nuttaphong. (2017). *Political culture of monks in Khong Chai District Kalasin Province*. Mahasarakham: Mahasarakham University.

Yaowanit, K. (2015). Thai culture and political participation at the local level. *Journal of Graduate Studies Valaya Alongkron Rajabhat University*. 10(1). 123-132.